

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade od 17. srpnja 1875. br. 2948, kojom se izdaje...
Anali za povijest odgoja, Vol. 17 (2019.), str. 83–116

Naredba

kr. hrv. - slav. - dalm. zemaljske vlade od 17. srpnja 1875. br. 2948,
**kojom se izdaje ustrojni statut za preparandije u kraljevinah
 Hrvatskoj i Slavoniji.**¹

Na temelju §. 195. zakona od 14. listopada 1874. ob ustroju pučkih škola i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji nalazi kr. zemaljsko-vladni odjel za bogoštovje i nastavu radi provedbe §§. 74—89, zatim §§. 91.—93. rečenoga zakona izdati priloženi “ustrojni statut za preparandije u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji”, koji u kriepost stupa 1. listopadom 1875.

Glavnom sastavinom ovoga ustrojnoga statuta jesu naukovne osnove za preparandije, glede kojih dodaju se u kratko nekolicke opazke, imajuće označiti stanovište vladino naprama nastavnoj zadaći pripravljalistah za učiteljstvo pučko.

Učevni predmeti, izbrojeni u §. 2. ovoga statuta, kada se uzporede s nastavnim programom pučke škole (§. 54. šk. zak.), već sami sobom kažu, da se pri obuci u preparandiji nijedan čas nesmije smetnuti s vida zadaća pučke škole, i ako se pripravnici imaju uzdignuti nad znanstveni niveau pučke škole.

Glede onih od tih predmetah, u kojih se mora predpolagati stanovita svota znanja, što su ju pripravnici (pripravnice) donieli sobom s gimnazija, realke ili građanske škole, valja se držati načela, da se obukom u preparandiji to znanje više učvršćivati i pedagoški rediti nego li razprostranjivati mora; drugim riječmi: obuka u tih predmetih valja da bude više intenzivna nego li ekstenzivna i dotični učitelji treba da se čuvaju zalaziti u područja, koja leže daleko preko granicah sadašnje znanstvene pripreme i buduće potrebe pučkih učiteljah.

Nov je za pripravnike i po svojoj važnosti zauzima među ostalimi učevnim predmeti preparandije glavno i bi reć centralno mjesto pedagogika, imajuća se obradljivati na dvije strane: i kano znanost i kano umjetnost.

Tu će se dotični učitelji imat opet kloniti dviuh skrajnostih: pusta teoretizovanja i tako zvane dresure.

¹ Prijepisom *Ustrojnoga statuta za preparandije u Kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji* nastavljamo objavljivanje važnijih propisa donesenih na temelju Mažuranićeva školskog zakona iz 1874. godine. U broju 15/16 *Anala za povijest odgoja* objavili smo *Školski i nastavni red za pučke učione u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji, Naredbu od 8. rujna 1875., br. 4069., ob upravi pučkih škola u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji* te *Naredbu kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovje i nastavu od 6. listopada 1875. br. 4613. kojom se za pučke učione u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji izdaju ustanove “o polazku škole”*. Prijepis Zakona i popratni tekst Sonje Gaćina Škalamera “Zakon o pučkim školama i preparandijama u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji iz 1874. godine” objavljeni su u broju 13 (2014) *Anala za povijest odgoja*, str. 99-133 (nap. ur.).

Pedagogika kano znanost mora doista da se u preparandiji predaje sustavno i znanstveno; ali ta sustavna i znanstvena obuka valja da se obazire na potrebe budućega zvanja učenikah ter da načinom izraza i metodom bude neposredno prilagodjena umnoj snazi i dohvatu njihovu.

I umjetnost obučavanja treba da se osniva na znanosti. Mjesto rutine, kojom se on nebi razlikovao od težaka, neka radom učiteljevih vlada misao; ali kraj toga ostaje ipak velika, dapače najveća vrijednost praktičkim vježbama, koje ako se budu valjano rukovodile i točno obavljale, pravo će tek učenikom objasniti i zajamčiti pravila teoretičke obuke.

Formalna strana naobrazbe od materijalnoga je znanja kod učitelja mnogo važnija tim, što je druge naučiti upravo zvanje učiteljevo i što vještina u tom sačinjava poglavito vrijednost njegovu.

Uzamši k tomu odgojnu zadaću preparandijah (§. 60. ove naredbe), lahko se iz ovoga, što je u malo riečih natuknuto, razabire: da će ti zavodi svoju zadaću izpunjavati ter očekivanju vlade i svih razborito mislećih ljudi zadovoljavati samo onda, ako iz njih budu proizlazili muževi, sa stanovitom mjerom obćega, prama potrebi ograničena ali uz to temeljita i bistra znanja spajajući kršnu strukovnu naobrazbu i tehničku spretnost; muževi čvrsta značaja, proniknuti čuvstvom dužnosti i nadahnuti ljubavlju domovine, pojimajući i ljubeći svoje zvanje, ali tako, da se ne samo za njegovimi ideali zanose, nego da prama tim idealom uočavaju i svoju, istina čednu, ali važnu i zaslužnu konkretnu zadaću.

Premda se je pri izradjivanju naukovnih osnovah za preparandije imala pred očima poglavito naobrazba učiteljah za obće pučke škole; daje se njimi ništa ne manje i onim, koji se kasnije u smislu §. 89. šk. zakona uzhtiju osposobiti za učiteljsku službu na gradjanskih školah, dovoljno prilike, da na temelju stečena znanja mogu u kratko vrijeme popuniti svoju naobrazbu u pravcu koje mu drago struke.

Ivan **Mažuranić** s. r.

Ustrojni statut za preparandije u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji.

I. Obćenite ustanove.

§.1.

Preparandijam je zadaća, da za pučke škole obrazuju takove učiteljske sile, koje će obćim i strukovnim znanjem te ćudorednim i religioznim znaćajem biti podobne svestrano rješavati onu zadaću, koja je pućkim školam naznaćena školskim zakonom (§. 1. šk. zak. od 14. listopada 1874.).

§. 2.

Preparandije se diele na mućke i ćenske preparandije (§. 75. šk. zakona).

- a) Na mućkih preparandijah uće se sljedećići predmeti (§. 81. školskoga zakona):

Nauk vjere;
Pedagogika i didaktika s njihovom poviešću i pomoćnim naukama;
Hrvatski jezik i poviest knjićevnosti njegove;
Njemaćki jezik;
Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu i njezin ustav;
Prirodopis (ćivotinjstvo, bilinstvo i rudstvo);
Prirodoslovje (fizika i poćela lućbe);
Matematika (aritmetika, algebra i geometrija);
Gospodarstvo i obrtoslovje, s obzirom na domaće okolnosti;
Krasopis;
Geometrijsko i prostorućno risanje;
Pjevanje, guslanje i orgulanje;
Gimnastika.

Povrh toga imaju se preparandi (preparandice), gdje bude prilike, upućivati i u naćinu, kako se obućavaju sliepa i gluhoniema djeca (§. 83. šk. zak.).

- b) Na ćenskoj se preparandiji uće sljedećići predmeti (§. 82. šk. zak.):

Nauk vjere;
Pedagogika i didaktika s njihovom poviešću i pomoćnim naukama;
Hrvatski jezik i poviest knjićevnosti njegove;
Njemaćki jezik;
Zemljopis i poviest s osobitim obzirom na domovinu;
Raćunstvo;
Prirodopis;
Prirodoslovje;
Kućanstvo;
Krasopis;
Risanje;
Pjevanje i glasba;
Ćenska rućna djela;

Gimnastika.

Povrh toga imaju se preparandice upućivati u načinu, kako se ustrojavaju zabavljalista i kako se u njih postupa s malenom djecom.

Glede naobražavanja učiteljicah samo za žensko ručno djelo pridržaje si zemaljska vlada, ako bi se pokazala potreba, izdati posebnu naredbu.

§. 3.

Nastavnim je jezikom na preparandijah hrvatski jezik.

§. 4.

Svaka preparandija ima tri tečaja (§. 77. šk. zak.) Uz svaku preparandiju mora biti obća pučka škola kano vježbaonica, a uz ženske preparandije povrh toga i zabavljaliste (§. 76. šk. zak.). Svi ovi zavodi sačinjavaju jedan školski organizam pod upravom jednoga ravnatelja (ravnajućega učitelja).

Učenicah nesmije u nijednom tečaju preparandije biti više od 40 (§. 80. šk. zak.). Prijavi li se više od gore naznačenoga broja za koji tečaj preparandije, imat će se ustrojiti paralelke za dotični tečaj.

§. 5.

Na preparandijah neplaća se ni školarina ni primarina.

§. 6.

Glede trajanja školske godine, polječah i praznikah na preparandijah valjaju isti propisi, koji obстоje i za srednja učilišta.

II. Ob uvjetih za primanje preparandah (preparandicah).

§. 7.

Tko želi biti primljen u prvi tečaj preparandije, mora se izkazati:

- a) krstnim listom, da je navršio 15. godinu dobe;
- b) svjedočbom o podpunu tjelesnom zdravlju, izdanom od liečnika, koji je u javnoj službi;
- c) školskom svjedočbom, da je svršio mali gimnazij ili malu realku ili gradjansku školu od četiri razreda.

Učenici (učenice), koji su svršili samo trirazrednu (sedmorazrednu) gradjansku školu, moraju, da budu primljeni u preparandiju, ili četvrti razred na kojoj osmorazrednoj gradjanskoj (višoj djevojačkoj) školi svršiti ili se iz predmetah za osmi razred tih školah privatnomu izpitu podvrći.

Povrh toga mora se svaki pripravnik (pripravnica) podvrći na preparandiji pismenom i ustmenomu prijamnomu izpitu, na kojem će se pitati iz svih za četiri razreda maloga gimnazija, male realke ili gradjanske škole propisanih redovitih predmetah osim latinskoga i grčkoga jezika (§. 78. al. 4. školsk. zak.).

§. 8.

Ustmeni prijamni izpit obdržava se pod predsjedom ravnatelja i u prisuću svega učiteljskoga zbora preparandije, a izpituju učitelji preparandije svaki iz onoga ili onih predmeta, što ih predaje na preparandiji.

§. 9.

Prije ustmenog ima se pod nadzorom dotičnih učiteljah obaviti pismeni izpit, za koji će se izpitnikom zadati jedan poveći njihovim silam primjeren tema, da ga izrade hrvatskim jezikom. Osim toga zadati će im se više drugih, iz područja različitih izpitnih predmeta od dotičnih učiteljah izabranih pitanjah, udešenih tako, da se posve u kratko riješiti mogu.

§. 10.

Na temelju uspjeha običnih izpita odlučuje učiteljski odbor, da li se izpitnik ima primiti u preparandiju.

Posve slab uspjeh pismenog ispita može biti razlogom, da se dotičnik i nepripusti k ustmenomu izpitu.

§. 11.

Samo se sobom razumieva, da se zahtjevi iz pojedinih predmeta imaju kod ustmenoga ispita ravnati prema nastavnoj zadaći preparandije, a ne onih zavodah, s kojih su se dotičnici prijavili.

§. 12.

U preparandiju mogu se primiti i oni mladići (djevojke), koji nisu polazili javno koji od gore spomenutih učevnih zavodah, nego su si privatnim naukom pribavili toliko znanja, koliko se zahtieva od učenikah pomenutih zavodah. Nu takovi mladići (djevojke) moraju se, da propisano znanje dokažu, podvrći na preparandiji strogu prijamnomu izpitu.

I ako se želi, da mladići želeći stupiti u prepreparandiju budu glasbi bar ponješto vješti, nedostatna ili nikakova priprava iz toga predmeta neće se ipak sama o sebi smatrati zaprjekom, da dotičnik bude primljen u preparandiju.

§. 13.

Tečajem godine nije dopušteno primiti učenike u preparandiju. Isto tako nepri-maju se u preparandiju izvanredni slušatelji.

§. 14.

Samo onakove prijavnike, koji su već nekoliko viših razredah srednje koje učione svršili, ili drugo kakovo više učilište polazili, ili su inače veću duševnu zrelost dokazati vrstni, može učiteljski odbor primiti odmah u koji viši tečaj preparandije, uvjerivši se posebnim izpitom, da će takov prijavnik moći u onom višem tečaju uspješno napredovati (§. 79. školskoga zakona).

III. O nastavi.

A. Naukovna osnova za mužke preparaudije.

Vjeronauk.

§. 15.

Naukovnu osnovu za vjeronauk odredjuju više crkvene oblasti, a preparandijam ju propisuje kr. zemaljska vlada.

Broj urah za svaki tjedan.

U svakom tečaju po 2 ure.

U III. tečaju predaje se specijalna metodika i drže se praktičke vježbe.

Pedagogika.

(Gojitba i učba.)

§. 16.

Zadaća. Poznavanje djetinjih tjelesnih i duševnih sposobnostih i sredstvih za razvoj i naobrazbu njihovu.

Načela obće učbe i metodika pojedinih učevnih predmetah pučke i gradjanske škole. Istorija pedagogije i razvitka pučke škole. Školsko zakonarstvo.

I. Tečaj. Obća gojitba. Uvod u obću gojitbu, uzgojni ciljevi, uzgojna sredstva i načela, uzgojne metode i uzgoj slaboumne djece, sve na osnovu psihologije.

3 ure.

II. Tečaj. Obća učba (1 polj.) U uvodu k obćoj učbi ima se učenikom, načinom lahko razumljivim, raztumačiti, što im je potrebno znati iz logike; zatim se imaju uputiti u metode, oblike, sredstva i načela obuke.

3 ure.

Specijalna metodika (2 polj.) naime zorna obuka i ostala obuka u 1. razredu.

2 ure.

Pripravnici hospituju u 1. poljeću po 1, a u 2 poljeću po 2 ure tjedimice u vježbaonici.

Pripravnici se podiele u nekoliko skupinah i dužni su o svakoj uri izraditi kratak nacrt, te ga koncem tjedna predati na razgled dotičnomu učitelju vježbaonice, koji o tom svoj sud na istom nacrtu napiše.

III. Tečaj. Poviest pedagogije:

Poviest pedagogije predstavlja rad najodličnijih pedagogah i najznamenitijih do-bah, najuspješnije popravke na polju pučkoga školstva s osobitim obzirom na razvitak hrvatskoga školstva.

2 ure.

Ovomu se pridružuje kroz sav tečaj školska praksa.

U pripravnih dogovorih pod predsjedništvom ravnatelja, uz sudjelovanje dotičnog učitelja specijalne metodike i učitelja vježbaonice odredjuju se za cijeli tjedan zadaće za praktična predavanja pripravnika u vježbaonici, s obzirom na red nauka u razredih vježbaonice.

Predavanja pripravnika imaju se tako udešavati, da se svim pruži prilika vježbati se u svih predmetih i u svih razredih; a drže ih skupimice pod upravom učitelja vježbaonice, koji im na koncu predavanja odmah priobćuju svoje primjetbe i opazke.

6 urah.

Prije praktičkih predavanja u vježbaonici mogu se od pripravnika zahtijevati i pismene izradbe njihovih zadaća; a svakako se imaju u preparandiji pod upravom dotičnog učitelja specijalne metodike držati pokusna predavanja o dotičnoj zadaći.

Koncem svakoga mjeseca sva su ta predavanja i praktička i pokusna razpravnim predmetom posebne konferencije, kod koje su nazočni osim svih sudjelujućih učitelja također i pripravnici III. tečaja. Na koncu razprava o predavanjima govori se i o najznamenitijih događajih škole prošloga mjeseca, da se tako pripravnici praktički uvedu u školski život.

Hrvatski jezik.

§. 17.

Zadaća. Dovoljno znanje slovnice i skladnje. Razgovietno i pravilno govorenje, okretno ustmeno predavanje iz svih učevnih predmeta; pravilno, točno i pregledno pisanje, poznavanje tehnike glavnih vrstih prozaičkih i pjesničkih umotvorina i poznavanje najznamenitijih proizvoda književnosti srednjega i novoga doba.

I. Tečaj. Slovnica: Najglavnije o glasoslovju, o oblicih i o tvorenju riečih; zatim skladnja slaganja i djelovanja, i to o imenih.

2 ure.

Čitanje: Vježbanje u pravilnom, umnom i blaglasnom čitanju, u pripovijedanju, kazivanju sadržaja i poredanja misli u čitanih štivih, u redavanju.

2 ure.

Stilistika: Nauk o prozi i glavnih vrstih prozaičkih umotvorina, osobito o pripoviedci, opisu, listu i znamenitijih poslovnih sastavci po danih osnovah, i vježbanje u izradjivanju osnovah po čitanih štivih.

2 ure.

Svake dvie nedjelje 1 školska i 1 domaća zadaća.

II. Tečaj. Slovnica: Skladnja djelovanja počam od glagolja. Skladnja poredanja. Specijalna metodika slovničke obuke.

2 ure.

Čitanje: Vježbanje u čitanju i razlaganju štivah po sadržaju i obliku. Vježbanje u slobodnom predavanju.

Stilistika: Nauk o pjesničtvu i o glavnih vrstih pjesničkih umotvorina. Nastavak u pismenih vježbah I. tečaja; pretvaranje pjesničkih štivah u prozaička, izradjivanje potanjih osnovah čitanih pjesničkih umotvorina.

2 ure.

Svakoga mjeseca po 1 domaća i 1 školska zadaća.

III. Tečaj. Uputa u porabu čitanke u obće, a na pose u pučkoj i građanskoj školi rabljenih či- tankah.

1 ura.

Pregled književne poviesti, a osobito srednjega i novoga doba.

2 ure.

Stilistika: O razpravah i govorničtvu. Izradjivanje razpravah osobito pedagogijskih po danih i po samostalno izradjenih osnovah.

1 ura.

Svakoga mjeseca 1 domaća i 1 školska zadaća.

Njemački jezik.

§. 18.

Zadaća. Znanje slovnice i skladnje, okretnost u ustmenom i pismenom izrazu. Poznavanje najznamenitijih proizvoda književnosti.

I. Tečaj. Opetovanje i popunjavanje oblikoslovja. Praktične vježbe ustmeno i pismeno o jednostavnoj, prostoj i razširenoj izreci. Čitanje laganih historičkih štitih. 2 ure.

Svake dvie nedjelje 1 domaća i 1 školska zadaća.

II. Tečaj. Nastavak skladnje, naime o sastavljenoj, stegnutoj i skraćenoj izreci; o periodah. Praktične vježbe glede toga i ustmene i pismene. Čitanje prozaičkih i pjesničkih štitih. Vježbanje u pripovijedanju čitanoga. 2 ure.

Svakoga mjeseca po 1 domaća i 1 školska zadaća.

III. Tečaj. Opetovanje najtežih odsjekah slovnice i skladnje. Vježbanje u ustmenom i pismenom izrazu mislih. Pregled književne poviesti s uzornimi štitvi iz raznih vrstih književnosti. 2 ure.

Zemljopis.

§. 19.

Zadaća. Poznavanje zemljopisnih učilah. Matematički i fizikalni zemljopis po najglavnijih svojih momentih. Politički zemljopis svih dielovah svijeta, osobito Europe. Metodika zemljopisa.

I. Tečaj. Matematički i fizikalni zemljopis, a od političkoga zemljopisa pregled Europe s osobitim obzirom na slavenske zemlje; zatim pregled Azije, Afrike, Amerike i Australije, s kartografskim vježbanjem. 2 ure.

II. Tečaj. Točnije i obširnije poznavanje trojedne kraljevine i poznavanje ostalih zemaljah austrijsko-ugarske monarhije.

Metodička uputa u zemljopisnu obuku u pučkoj i građanskoj školi, naročito pako uputa u rabljenje atlantah, zemljovidah, globusah i telurijah. Kartografske vježbe. 2 ure.

Poviest i ustavoslovje.

§. 20.

Zadaća. Pregledno znanje najglavnijih, osobito kulturnopovjestnih događajah obće poviesti, kao i poviesti naroda hrvatskog i susjednih jugoslavenskih plemenah, ter uputa u hrvatsko-ugarski ustav i javne uredbe domovine.

II. Tečaj. Pregled obće poviesti u povjestnih slikah s osobitim obzirom na obće kulturnopovjestne događaje i događaje slavenskih narodah. 2 ure.

III. Tečaj. Poviest hrvatskoga naroda s obzirom na susjedna jugoslavenska plemena, a navlastito s obzirom na poviest austrijsko-ugarske monarkije. Glavnije točke hrvatsko-ugarskoga ustava i pouka o javnih uredbah domovine.

Specijalna metodika povjestne obuke u pučkih i građanskih školah. 2 ure.

Prirodopis.

§. 21.

Zadaća. Poznavanje unutarnjeg ustroja i života čovječjega tijela, pregledno znanje svih triju carstava prirode i geologijskih odnošaja domovine sa specijalnom metodom prirodopisa.

I. Tečaj. Ustrojstvo čovječjeg tijela, njegov život i razvitak s obzirom na zdravoslovje. Životinjstvo s osobitim obzirom na to, koliko je koja životinja korisna ili škodljiva. 2 ure.

II. Tečaj. Rudstvo s osobitim obzirom na gospodarstvo i tehnologiju. Glavni pojmovi geologije s obzirom na geologijske odnose domovine. Bilinstvo uz praktično biljarenje s osobitim obzirom na korisne i otrovne biline domovine. Specijalna metoda prirodopisne obuke u pučkoj i građanskoj školi s uputom, kako se sastavljaju male sbirke prirodnih.

2 ure.

Svakoga ljeta učini se koji izlet za prirodopisno izučavanje.

Prirodoslovje.

§. 22.

Zadaća. Znanje najglavnijih fizikalnih i kemijskih pojava i zakona osnovano na pokusih. Sigurno razjašnjavanje svakdanjih pojava.

II. Tečaj. Obća svojstva tjelesah. Nauka o toplini, magnetizmu i munjini. Najglavnije iz neorganične i organske kemije s osobitim obzirom na kućanstvo i gospodarstvo. 2 ure.

III. Tečaj. Zakoni mehanike, razjašnjeni zadaćama; nauka o zvuku (akustika) i svjetlu (optika).

Metodička uputa u predavanje prirodoslovja s obzirom na potrebe pučke i građanske škole i na uporabu fizikalnih aparata. 2 ure.

Gospodarstvo.

§. 23.

Zadaća. Glavna načela nauka o tlu, gojenju bilja i stočarstvu. Poznavanje glavnih domaćih privrednih izvora s dotičnim zakonima.

II. Tečaj. Poznavanje i priredjivanje tla, nauka o gnoju. Gojenje bilina osobito najglavnijih prema domaćim okolnostima. Gojenje šumah; gospodarsko oruđe. 2 ure.

III. Tečaj. Stočarstvo prema domaćim potrebama. Uredjenje gospodarskih sgrada. Pregled gospodarskoga stanja u trojednoj kraljevini. Pouka o uredjenju gospodarskih strukovnih tečajah. 2 ure.

Uz to imaju se svi pripravnici kroz, sva tri tečaja u propandijalnom vrtu praktički vježbati u gospodarstvu, voćarstvu, vrtlarstvu, vinogradarstvu, svilarstvu i pčelarstvu.

Matematika.

§. 24.

Zadaća. Razumijevanje postupka i sigurnost u samostalnom rješavanju zadatah iz najglavnijih vrstih građanskih računah. Znanje glavnih načelah ploho i tjelomierstva.

I. Tečaj. Računstvo. Dekadički. sustav i četiri, glavne vrsti računa s desetičnimi i prostimi slomci. Jednostavno i sastavljeno trojno pravilo. Računi građanskoga života (kamatni, rabatni, društveni i sumjesni). Vježbanje u računanju iz glave. 2 ure.

Geometrija: Plohomierstvo 2 ure.

II. Tečaj. Računstvo: Omjeri i razmjeri i njihova uporaba na najglavnije građanske račune. Potencije, koreni. Algebra. Vježbanje u računanju iz glave. 2 ure.

Geometrija: Počela opisne geometrije. Mjerba i djelba zemljišta. Izmjera i naprava (dogotavljanje) položajnih nacrtah. 2 ure.

III. Tečaj. Računstvo: Načela jednostavnoga trgovačkog i obrtničkoga knjigovodstva. Jednačbe prvoga stupnja. Metodika računstva. 2 ure.

Geometrija: Počela tjelomjerstva, Metodika geometrijskog oblikoslovja. 2 ure.

U 1. i 2. tečaju svaka dva tjedna, a u 3. tečaju svakoga mjeseca 1 domaća i 1 školska zadaća iz računstva i geometrije.

Krasopis.

§. 25.

Zadaća. Razgovietan i pristao rukopis. Vještina u pisanju kredom na školskoj ploči i usposoba za metodičku obuku toga u pučkoj i građanskoj školi.

I. Tečaj. Vježbanje u pisanju bježnih pismenah latinice i ćirilice genetičkim redom po propisih učiteljevih na školskoj ploči. Kružno pismo prema potrebi pučke i građanske škole. Pisanje kredom na školskoj ploči. Uz sve vježbe razlaže se ujedno i metodika krasopisa. 1 ura.

U II. tečaju zadaju se mjesečne domaće krasopisne zadaće, koje nadzire dotični učitelj krasopisa; a kod svega pisanja pripravnika imaju učitelji strogo gledati na pravilnost, čistoću i pristalost rukopisah.

Risanje.

§. 26.

Zadaća. Vještina u slobodnom shvaćanju i predstavljanju oblikah u ravnini i prostoru i njihovih sastavah s osobitim obzirom na što veću usposobnju, da se ti predmeti u pravilnih obrisih predstavljati mogu na školskoj ploči.

I. Tečaj. Predstava i dioba crtah i kutovah. Crtanje geometrijskih ploha. Sastavljeni, simetrijski likovi dobiveni ucrtanjem u četvorine. Risanje pravokutnih i okruglih tjelesah s prieda. Risanje simetrijskih likovah i uresah (ornamenatah) po uzorcih. Crtanje redalom, mjerom i šestarom.

Vježbanje u risanju uresa i risanju na ploči. Risanje lahkih životinjskih i bilinskih likovah i orudjah u obrisih s obrisnom sjenom. 2 ure.

II. Tečaj. Risanje po uzorcih predstavljajućih životinjske, bilinske i plodovne likove s osjenjivanjem plohah i risanje laganih nacrtah krajolikah. Slikanje olovkom i crnom kredom. Vježbanje u risanju na školskoj ploči, naročito u risanju lahkih likovah po kazivanju. Počela perspektive. 2 ure.

III. Tečaj. Produžno vježbanje u obsegu zahtievah za II. tečaj. Risanje po naravi. Životinjski, bilinski i plodovni oblici s izvedenom osjenom. Metodika risanja. Geometrijsko risanje sruženo je s geometrijom. 2 ure.

Pjevanje.

§. 27.

Zadaća. Naobrazba za učitelja pjevanja u pučkoj i gradjanskoj školi; usposoba, da se shvaćaju i vježbati znaju višeglasni sborovi.

Za ovu obuku diele se pripravnici od sva tri tečaja po svojoj sposobnosti i jur stečenoj vještini u posebne skupine.

Na najnižem stupnju imaju se držati posebne vježbe, da se obrazuje i razvije glas; zatim se vježbaju u pjevanju crkvenih i narodnih pjesamah.

Na viših stupnjih imaju se postupce usposobiti za pjevanje višeglasnih sborovah i crkvenih i svjetovnih.

S vježbanjem u pjevanju spaja se teorija o pjevanju ujedno sa metodičkom uputom za obuku pjevanja u pučkoj i gradjanskoj školi; a pripravnici III. tečaja imaju u toj obuci u vježbaonici držati i posebne pokuse pod nadzorom učitelja pjevanja. Za sva tri tečaja. 3 ure.

Guslanje.

§. 28.

Zadaća. Usposobnja za sigurno i pravilno upotrebljavanje guslah kod pjevanja u pučkoj školi.

Pripravnici svih trijuh tečajah diele se po svojoj sposobnosti u posebne skupine. Svaka skupina ima se postupno uvježbati, da pravilno igra vježbe prihvaćene elementarne škole za gusle. Uz tu formalnu zadaću imaju se takodjer vježbati u sviranju jednostavnih duettah, a na pamet se naučiti najobičnije crkvene pjesme, te za školu sgodne narodne pjesme. Uz to se ima dati i metodički naputak za uporabu guslah kod obuke u pjevanju.

Za svaki tečaj po 2 ure.

Orguljanje.

§. 29.

Zadaća. Usposobnja za crkvenu orguljašku službu. I kod ove obuke diele se pripravnici ne po tečajih nego po svojoj sposobnosti i jur stečenoj vještini na posebne skupine.

Na najnižem stupnju uče se pripravnici poznavati kajde, njihovo razdieljenje, te svirati na glasoviru sve škele i kadencije.

Na srednjem stupnju ima se naučiti najvažnije iz generalbasa, prelazi, interludiji i preludiji.

Na višem stupnju biva praktičko vježbanje u sviranju crkvenih pjesamah na orguljah, a na glasoviru u sviranju raznih svjetovnih pjesamah i inih potrebnih glasbotvorinah.

Za svaki stupanj po 2 ure.

Tjelovježba.

§. 30.

Zadaća. Vješto i sigurno i zvađjanje svih u pučku i gradjansku školu spadajućih vježbah. Upoznaja s potrebnimi učili, s pedagogijskom zadaćom školske tjelovježbe, s napravom tjelovježbenih spravah i uređenjem vježbalištah.

I. Tečaj. Podpuno i sigurno izvađjanje svih naukovnom osnovom za obće pučke škole propisanih vježbah. Obći nauk o kretanju. 2 ure.

II. Tečaj. Podpuno i sigurno izvađjanje svih naukovnom osnovom za gradjanske škole propisanih vježbah.

Dalnje za pripravnike sgodne vježbe. Uputa, glede anatomijsko-fiziologijskih uvjeta kretanja i njegova uztuka na organizam. 2 ure.

III. Tečaj. Uz daljaprikladna vježbanja specijalna metodika s osobitim obzirom na razlike medju tjelovježbom za mužku i žensku mladež. 2 ure.

Ini učevni predmeti.

§. 31.

Gdje je moguće imaju se pripravnici u posebnih kratkih tečajih. upoznati s postupanjem s maloumnom, sliepom i gluhoniemom djecom, a po okolnostih takodjer s uređenjem gojilištah za zanemarenu djecu i sa zabavišti.

Gdje prilike ima, moraju se svi pripravnici izvježbati u plivanju.

Drugi kakov neobligatni učevni predmet može se uvesti u preparandije samo dozvolom zemaljske vlade.

Pregled urah.

Učevni predmeti	I. tečaj	II. tečaj	III. tečaj
Vjeronauk	2	2	2
Pedagogija	3	4	8
Hrvatski jezik	6	4	4
Njemački jezik	2	2	2
Zemljopis	2	2	
Poviest		2	2
Prirodopis	2	2	
Prirodoslovje (fizika)		2	2
Gospodarstvo		2	2
Matematika	2	2	2
Geometrija i geometrijsko risanje	2	2	2
Krasopis	1		
Prostoručno risanje	2	2	2
Pjevanje	1	1	1
Guslanje	2	2	2
Orgulanje	2	2	2
Tjelovježba	2	2	2
Ukupni broj	31	35	35

B. Naukovna osnova
za ženske preparandije.

Vjeronauk.

§. 32.

Naukovnu osnovu za vjeronauk odredjuju više crkvene oblasti, a preparandijam ju propisuje

kr. zemaljska vlada.

Broj urah za svaki tjedan.

U svakom tečaju po 2 ure.

U III. tečaju predaje se specijalna metodika i drže se praktične vježbe.

Pedagogika.
(Gojitba i učba.)

§. 33.

Zadaća. Poznavanje djetinjih tjelesnih i duševnih sposobnostih i sredstvih za razvoj i naobrazbu njihovu.

Načela obće učbe i metodika pojedinih predmetah pučke i gradjanske škole. Istorija pedagogije i razvitka pučke škole. Školsko zakonarstvo.

I. Tečaj. Obća gojitba. Uvod u obću gojitbu, uzgojni ciljevi, uzgojna sredstva i načela, uzgojne metode i uzgoj slaboumne djece, sve na osnovu psihologije.

3 ure.

II. Tečaj. Obća učba (1 polj.)

U uvodu k obćoj učbi ima se učenicam, načinoin lahko razumljivim, raztumačiti što im je potrebito znati iz logike, zatim se imaju uputiti u metode, oblike, sredstva i načela obuke.

3 ure.

Specijalna metodika (2 polj.), naime zorna obuka i ostala obuka u 1. razredu i u zabavištu.

2 ure.

Pripravnice hospituju u I. poljeću po 1, a u II. poljeću po 2 ure tjedimice u zabavištu i vježbaonici.

Pripravnice se podiele u nekoliko skupinah i dužne su o svakoj uri izraditi kratak nacrt, te ga koncem tjedna predati na razgled dotičnoj učiteljici vježbaonice, koja o tom svoj sud na istom nacrtu napiše.

III. Tečaj. Poviest pedagogije.

Poviest pedagogije predstavlja rad najodličnijih pedagogah i najznamenitijih do-bah, najuspješnije popravke na polju pučkoga školstva s osobitim obzirom na razvitak hrvatskoga školstva.

2 ure.

Ovomu se pridružuje kroz sav tečaj školska praksa u zabavištu i vježbaonici.

U pripravnih dogovorih pod predsjedničtvom ravnatelja uz sudjelovanje dotičnog učitelja specijalne metodike i učiteljice vježbaonice određuju se za cijeli tjedan zadaće za praktična predavanja pripravnica u vježbaonici, s obzirom na red naukah u razredih vježbaonice.

Predavanja pripravnica imaju se tako udešavati, da se svim pruži prilika vježbati se u svih predmetih i u svih razredih: a drže ih skupimice pod upravom učiteljkah vježbaonice, koje im na koncu predavanja odmah priobćuju svoje primjetbe i opazke.

6 urah.

Prije praktičkih predavanja u vježbaonici ili zabavištu mogu se od pripravnica zahtievati i pismene izradbe njihovih zadaća; a svakako se imaju u preparandiji pod upravom dotičnog učitelja specijalne metodike držati pokusna predavanja o dotičnoj zadaći.

Koncem svakoga mjeseca su sva ta predavanja i praktička i pokusna razpravnim predmetom posebne konferencije, kod koje su nazočni osim svih sudjelujućih učiteljah i učiteljicah takodjer i pripravnice III. tečaja.

Na koncu razpravah o predavanjih govori se i o najznamenitijih događajih škole prošloga mjeseca, da se tako pripravnice praktički uvedu u školski život.

Hrvatski jezik.

§. 34.

Zadaća. Dovoljno znanje slovnice i skladnje. Razgovietno i pravilno govorenje, okretno ustmeno predavanje iz svih učevnih predmeta; pravilno, točno i pregledno pisanje, poznavanje tehnike glavnih vrstih prozaičkih i pjesničkih umotvorinah i poznavanje najznamenitijih proizvoda književnosti srednjeg i novoga doba.

I. Tečaj. Slovnica: Najglavnije o glasoslovju, ob oblicih i tvorenju riečih, zatim skladnja slaganja i djelovanja, i to o imenih. 2 ure.

Čitanje: Vježbanje u pravilnom, umnom i blaglasnom čitanju, u pripovijedanju, kazivanju sadržaja i poredanja misli u čitanih štivih, u predavanju. 2 ure.

Stilistika: Nauk o prozi i glavnih vrstih prozaičkih umotvorinah, osobito o pripoviedki, opisu, listu i znamenitijih poslovnih sastavcih; pismeno vježbanje u tih sastavcih po danih osnovah, i vježbanje u izradjivanju osnovah po čitanih štivih. 2 ure.

Svake dvie nedjelje 1 školska i 1 domaća zadaća.

II. Tečaj. Slovnica: Skladnja djelovanja počev od glagolja. Skladnja poredanja. Specijalna metodika slovničke obuke. 2 ure.

Čitanje: Vježbanje u čitanju i razlaganju štivah po sadržaju i obliku. Vježbanje u slobodnom predavanju.

Stilistika: Nauk o pjesničtvu i o glavnih vrstih pjesničkih umotvorinah.

Nastavak u pismenih vježbah I. tečaja; pretvaranje pjesničkih štivah u prozaička, izradjivanje potanijih osnovah čitanih pjesničkih umotvorinah. 2 ure.

Svakoga mjeseca po 1 domaća i 1 školska zadaća.

III. Tečaj. Uputa u porabu čitanke u obće a napose u obćoj pučkoj djevojačkoj školi rabljenih čitankah. 1 ura.

Pregled književne poviesti, a osobito srednjeg i novoga doba. 2 ure.

Stilistika: O razpravah i govorničtvu.

Izradjivanje razpravah, osobito pedagojskih, po danih i po samostalno izradjenih osnovah. 1 ura.

Svakoga mjeseca 1 domaća i 1 školska zadaća.

Njemački jezik.

§ 35.

Zadaća. Znanje slovnice i skladnje, okretnost u ustmenom i pismenom izrazu misli. Poznavanje najznamenitijih proizvoda književnosti.

I. Tečaj. Opetovanje i popunjavanje oblikoslovja. Praktičke vježbe ustmeno i pismeno o jednostavnoj, prostoj i razširenoj izreci. Čitanje laganijih historijskih štivah. 2 ure.

Svake dvie nedjelje 1 domaća i 1 školska zadaća.

II. Tečaj. Nastavak skladnje, naime o sastavljenoj, stegnutoj i skraćenoj izreci; o periodah; praktičke vježbe glede toga i ustmene i pismene.

Čitanje prozaičkih i pjesničkih štivah.

Vježbanje u pripovijedanju čitanoga.

2 ure.

Svakoga mjeseca po 1 domaća i 1 školska zadaća.

III. Tečaj. Opetovanje najtežih odsiekah slovnice i skladnje. Vježbanje u ustmenom i pismenom izrazu mislih. Pregled književne poviesti s uzornimi štivi iz razne vrsti književnosti.

2 ure.

Zemljopis.

§. 36.

Zadaća. Poznavanje zemljopisnih učilah Matematički i fizikalni zemljopis po najglavnijih svojih momentih. Politički zemljopis svih dielovah svijeta, osobito Europe. Metodika zemljopisa.

I. Tečaj. Matematički i fizikalni zemljopis, a od političkoga zemljopisa pregled Europe s osobitim obzirom na slavenske zemlje, zatim pregled Azije, Afrike, Amerike i Australije s kartografijskim vježbanjem.

2 ure.

II. Tečaj. Točnije i obširnije poznavanje trojedne kraljevine i poznavanje ostalih zemaljah austrijsko- ugarske monarkije. Metodička uputa za zemljopisnu obuku u obćoj pućkoj djevojaćkoj školi, naroćito pako uputa za rabijcnje atlantah, zemljovidah, globusah i. telurijah. Kartografijske vježbe.

2 ure.

Poviest.

§. 37.

Zadaća. Pregledno znanje najglavnijih osobito kulturnopovjestnih dogodjajah obće poviesti, kao i poviesti naroda hrvatskog i susjednih jugoslavenskih plemenah.

II. Tečaj. Pregled obće poviesti u poviestnih slikah, s osobitim obzirom na obće kulturnopovjestne dogodjaje slovenskih narodah.

2 ure.

III. Tečaj. Poviest hrvatskoga naroda, s obzirom na susjedna jugoslavenska plemena, a navlastito s obzirom na poviest austrijsko-ugarske monarkije.

Specijalna metodika povjestne obuke u obćih pućkih djevojaćkih školah.

2 ure.

Prirodopis.

§. 38.

Zadaća. Poznavanje nutrnjeg ustroja i života ćovjećjega tiela, pregledno znanje svih trijuh carstvah prirode i geologijskih odnošajah domovine sa specialnom metodom prirodopisa.

I. Tečaj. Ustrojstvo ćovjećjega tiela, njegov život i razvitak, s ohzirom na zdravoslovje.

Životinjstvo s osobitim obzirom na koristne i škodljive životinje.

2 ure.

II. Tečaj. Rudstvo s osobitim obzirom na gospodarstvo i tehnologiju. Glavni pojmovi geologije s obzirom na geologijske odnošaje domovine. Bilinstvo uz praktićno

biljarenje s osobitim obzirom na korisne i otrovne biline domovine. Specijalna metodika prirodopisne obuke u pučkoj djevojačkoj školi s uputom kako se sastavljaju male sbirke prirodnih.

Svakoga ljeta učini se koji izlet za prirodopisno izučavanje. 2 ure.

Prirodoslovje.

§. 39.

Zadaća. Znanje najglavnijih fizikalnih i kemičkih pojava i zakonah, osnovano na pokusih. Sigurno razjašnjenje svakdanjih pojava.

I. [II.] Tečaj. Obća svojstva tjelesah. Nauka o toplini, magnetizmu i munjini. Najglavnije iz neorganičke i organske kemije s obzirom na pojave svakdašnjega života i kućanstva. 2 ure

III. Tečaj. Zakoni mehanike razjašnjeni zadaćami, nauk o zvuku (akustika) i svjetlu (optika). Metodička uputa za predavanje prirodoslovja s obzirom na potrebe obćih pučkih djevojačkih školah i na uporabu fizikalnih aparatah u tih školah. 2 ure.

Gospodarstvo i kućanstvo.

§. 40.

Gospodarstvo i kućanstvo kao posebni predmeti nepredaju se na ženskih preporandijah; nu zato se mora kod prirodopisne obuke osobiti obzir uzimati na njegovanje domaće životinje i vrtlarskoga bilja, kao i na ine potreboće kućanstva. Isto se tako ima i obuka u fizici i kemiji što više obazirati na kućanstvo. Uz to se moraju pripravnice i praktički vježbati u svilarstvu, vrtlarstvu i njegovanju cvieća, te i vlastitima rukama za posao prijanjati.

Matematika.

§. 41.

Zadaća. Razumievanje postupka i sigurnost u samostalnom rješavanju zadaćah iz najglavnijih vrstih građanskih računah. Znanje glavnih načelah ploho- i tjelomjerstva.

I. Tečaj. Računstvo: Dekadički sustav i četiri glavne vrsti računa s desetičnimi i prostimi slomci.

Jednostavno i sastavljeno trojno pravilo. Računi građanskoga života (amatni, rabatni, družbeni i sumjesni). Vježbanje u računanju iz glave. 2 ure.

Geometrija: Plohomerstvo. 2 ure.

II. Tečaj. Računstvo: Omjeri i razmjeri i njihova uporaba na najglavnije građanske račune. Potencije, koreni. Vježbanje u računanju iz glave. 2 ure.

Geometrija. Najglavnije iz tjelomjerstva. 2 ure.

III. Tečaj. Računstvo: Načela jednostavnoga trgovačkoga i obrtničkoga knjigovodstva. Jednačbe prvog stupnja. Metodika računstva. 2 ure.

Geometrija: Opetovanje i učvrščivanje sve geometrijske obuke i metodika geometrijskog oblikoslovja na svih stupnjih obće pučke škole. 2 ure.

Krasopis.

§. 42.

Zadaća. Razgovietan i pristao rukopis. Vještina u pisanju kredom na školskoj ploči i usposoba za metodičku obuku, toga u obćih pučkih školah.

I. Tečaj. Vježbanje u pisanju bježnih pismenah latinice i ćirilice genetičkim redom po propisih učiteljevih na školskoj ploči. Kružno pismo prema potrebi pučke škole. Pisanje kredom na školskoj ploči. Uz sve vježbe razlaže se odmah i metodika krasopisa. 1 ura.

U II. tečaju zadaju se mjesečne domaće krasopisne zadaće, koje nadzire dotični učitelj krasopisa; a kod svega pisanja pripravnica imaju svi učitelji strogo gledati na pravilnost, čistoću i pristalost rukopisa.

Risanje.

§. 43.

Zadaća. Vještina u slobodnom shvaćanju i predstavljanju oblikah u ravnini i prostoru i njihovih sastavah s osobitim obzirom na što veću usposobnju, da se ti predmeti u pravilnih obrisih predstavljati mogu na školskoj ploči.

I. Tečaj. Predstava i dioba crtah i kutovah. Risanje geometrijskih ploah. Sastavljeni simetrički likovi, dobiveni ucrtavanjem u četvorine.

Risanje pravokutnih i okruglih tjelesah spređa. Risanje simetrijskih likovah i uresah (ornamentah) po uzorih.

Risanje redalom, mjerom i šestarom. Vježbanje u risanju uresah i risanju na ploči. Risanje lakah životinjskih i bilinskih likovah i orudjah u obrisih s obrisnom sjenom. 2 ure.

II. Tečaj. Risanje po uzorcih predstavljajućih životinjske, bilinske i plodovne likove s osjenjivanjem ploah i risanjem laganih nacrtah krajolikah.

Slikanje olovkom i crnom kredom.

Vježbanje u risanju na školskoj ploči, naročito u risanju lakah likovah po kazivanju. Počela perspektive. 2 ure.

III. Tečaj. Produžno vježbanje u obsegu zahtievah za II. tečaj. Risanje po naravi. Životinjski, bilinski i plodovni oblici s izvedenom sjenom. Metodika risanja.

Geometrijsko risanje združeno je s geometrijom, a na svih stupnjih ima se obazirati na posebne potreboće ženske obuke i na zabavišta. 2 ure.

Pjevanje.

§. 44.

Zadaća. Naobrazba za učiteljice pjevanja u pučkoj školi; usposoba da se shvaćaju i vježbati znaju višeglasni sborovi.

Za ovu obuku diele se pripravnice od sva tri tečaja po svojoj sposobnosti i jur stečenoj vještini u posebne skupine.

Na najnižem stupnju imaju se držati posebne vježbe, da se obrazuje i razvije glas; zatim se vježbaju u pjevanju crkvenih i narodnih pjesamah.

Na viših stupnjih imaju se postupce usposobiti za pjevanje višeglasnih sborovah i crkvenih i svjetovnih.

S vježbanjem u pjevanju spaja se teorija o pjevanju ujedno s metodičkom uputom za obuku pjevanja u pučkoj školi; a pripravnice III. tečaja imaju u toj obuci u vježbaonici držati i posebne pokuse pod nadzorom učitelja pjevanja. Za sva tri tečaja.

3 ure.

Ženski ručni posao.

§. 45.

Zadaća. Posve osnovano znanje za građanski život potrebnoga ženskoga ručnoga posla, ujedno s metodikom, kako se u tom mladež poučava.

I. Tečaj. Svake vrsti kačkanih okah, sastavljanje raznih okah, sastavljanje raznih oblikah. Kačkanje po svakoj tiskanoj i kačkanoj pregledalici i opisu (Musterzeitung). Potrebno kačkanje za domaću svrhu.

Raznovrstno pletenje okah, sastavljanje raznih okah, pletenje po svakoj pregledalici i opisu (Musterzeitung). Pletenje čarapah razne veličine s osobitim obzirom na oblik.

Podpletivanje, upletivanje i vrpanje čarapah. 2 ure.

II. Tečaj. Bielo šivanje i krojenje sistematičkim redom.

Risanje kroja za haljine i raznu kućnu potrebu. Krpanje starog rublja i šivanje na stroju (šivalu).

Ravno i koso mrežkanje, svake vrsti mrežkana oka, razna izšivanja na mreži. 2 ure.

III. Tečaj. Šupljikanje i razno bielo vezenje s osobitim obzirom na slova.

Razno vezenje s bojama, a kod toga valja paziti na fin ukus i skladan sastav raznih bojah.

Opetovanje svega sa specijalnom metodikom i praktički ini pokusi u vježbaonici.

Pouka u ručnom djelu ima uvijek spojena biti sa razlaganjem o potrebnom materijalu. 2 ure.

Tjelovježba.

§. 46.

Zadaća. Vješto i sigurno izvadjanje svih u pučkoj i građanskoj (višoj djevojačkoj) školi propisanih vježbah. Upoznaja s potrebnimi učili, sa pedagojskom zadaćom školske tjelovježbe i s pedagojskim načeli te obuke.

I. Tečaj. Podpuno i sigurno izvadjanje svih naukovnom osnovom za obće pučke škole propisanih vježbah.

Kod prostih vježbah i vježbah u redu ima se najviše gledati na raznovrstno i slikovito mienjanje položajah i na razne vrsti korakah. 2 ure.

II. Tečaj. Podpuno i sigurno izvajanje svih naukovnom osnovom za građanske (više djevojačke) škole propisanih vježbah.

Uputa glede anatomijsko-fizioloških uvjeta kretanja i njegova uztuka na organizam. 2 ure.

III. Tečaj. Uz dalja prikladna vježbanja specijalna metodika i praktičke vježbe u vježbaonici.

Kod izbora vježbah u obće ima se gledati na odmjereno i više živahno nego li naporno kretanje; a sve neestitično mora se izbjegavati. 2 ure.

Izvanredni predmeti.

§. 47.

a) Glasba.

Pripravicam, koje su se učile glasovir u višjoj djevojačkoj školi, ima se pružiti prilika, da se u tom i dalje usavršavati mogu.

Po svom predznanju razdiele se one u dvie ili tri skupine, a svakoj se doznače po dvie ure tjedimice.

b) Tudi jezici.

Pripravicam, koje su se u višjoj djevojačkoj školi učile francuski ili talijanski jezik, ima se prilika pružiti, da se u jednom ili drugom tom jeziku dalje usavršavati mogu.

Po svom predznanju razdiele se one u dvie ili tri skupine, a svakoj se doznači najviše po 3 ure tjedimice.

Naukovnu osnovu odobrava zemaljska vlada po predlogu učiteljskoga sбора.

c) Plivanje.

Gdje prilike ima, moraju se sve pripravnice izvježbati u plivanju.

Drugi kakov izvanredi predmet može se uvesti u preparandiju samo dozvolom zemaljske vlade.

Pregled urah.

Učevni predmeti	I. tečaj	II. tečaj	III. tečaj
Vjeronauk	2	2	2
Pedagogija	3	4	8
Hrvatski jezik	6	4	4
Njemački jezik	2	2	2
Zemljopis	2	2	
Poviest		2	2
Prirodopis	2	2	
Prirodoslovje (fizika)		2	2
Matematika	2	2	2
Geometrija i geometrijsko risanje	2	2	2
Krasopis	1		
Prostoručno risanje	2	2	2
Pjevanje	1	1	1
Ženski ručni posao	2	2	2
Tjelovježba	2	2	2
Ukupni broj	29	31	31

C. Razredba nastavnoga vremena.

§. 48.

Na preparandijah ima se obuka držati svaki dan prije i poslje poldne, osim četvrtka ili mjesto njega dvajuh poludanah, koji imaju biti prosti od obuke u redovitih predmetih.

§. 49.

Iza prve dvie ure i sljedeće dalje obuke ima se učenikom dozvoliti odmor od 10 časovah.

§. 50.

Valja gledati, da se literarni predmeti nepredaju uzastopce nikada duže od 3 ure prije, a 2 ure poslje podne.

D. Metoda i naukovne knjige.

§. 51.

Obuka, koja se podjeljuje pripravnikom za pučko učiteljstvo, mora biti uzorom one obuke, koju će oni njekoč kano učitelji podjeljivati u pučkoj školi.

Pomnijom pripravom za svaku učevnu uru nastojati će učitelj o tom, da mu predavanje bude glede same stvari razumljivo i jasno, a glede forme da mu bude korektno.

Na tu korektnost izraza paziti će učitelj i kod ustmenoga kazivanja i kod pismenih izradakah svojih učenikah.

Diktovanje ili pisanje za predavajućim učiteljem izključuje se iz preparandije; već valja da pripravnici za svaki učevni predmet imaju kratak rukovodnik u rukuh.

§. 52.

Pri obuci ima se s učivom spajati sveudilj takodjer uputa u metodu, te se imaju učenici korak po korak pridržavati k tomu, da predmet obuke samostalno proniknu i u svih učevnih urah treba ili vježbati u tom, da ono, što je učitelj predavao, slobodno t. j. svojimi riečmi i u savezu ponove.

Obuka u posebnoj metodici treba da se oslanja na naukovne osnove i knjige, što su propisane za pučke škole.

Između knjigah za porabu na preparandijah dozvoljenih prosto je učiteljskim sborovom izabrati one, koje im se čine najshodnije, samo su dužni o tom izboru izvestiti za vremena zemaljsku vladu.

Tih knjigah moraju se učitelji u svojih predavanjih držati te i učenike, kako da se njimi služe, napućivati.

E. Učevna sredstva

§. 53.

U podporu obuke mora svaka preparandija, osim valjane knjižnice i fizikalnoga kabineta, biti opskrbljena i svrsi shodno sastavljenimi sbirkami raznih učilah.

§. 54.

Vrhovni nadzor nad učili vodi ravnatelj preparandije; neposredni pako nadzor nad učili jedne ili više srodnih skupinah (fizikalni kabinet, prirodopisne sbirke, zemljopisna učila, glasbeni strojevi, risarske sprave i t. d.) vode kao čuvari pojedini učitelji, kojim ravnatelj to povjeri. To valja i o knjižnici, koja je povjerena knjižničaru. Učila, koja neprestano ostaju u pojedinim razredih, stoje pod pazkom dotičnih razrednikah; a učila u risaonici, gombalištu i glasbaonici pod pazkom dotičnih strukovnih učiteljah.

Čuvari vode ob učilih sebi povjerenih posebni inventar; brinu se za nabavu novih i po potrebi za popravak starih učilah, te supodpisuju s ravnateljem predloge za nabavu novih učilah.

Pri nabavljanju knjigah valja se osvrtni ne samo na potrebu učiteljah, nego i na potrebu učenikah, za koje valja birati knjige, podobne pružiti im uz popunjavanje strukovnoga znanja i dostojnu zabavu.

Obima svrhama služiti će glavna pedagogijska djela obće priznane, klasične vrijednosti, valjani strukovni časopisi, uzorni spisi za mladež i uzori popularnoga razlaganja iz područja svjetske, domaće i kulturne poviesti, prirodoslovja i t. d.

Isto tako moraju se u preparandijalnih knjižnicah nalaziti i one knjige, koje su zemaljskom vladom kano učevne ili kano pomoćne knjige za pučke i gradjanske škole propisane ili preporučene, da se učenici s njimi upoznati mogu. Knjižničar vodi točan popis svih knjigah, brine se, da se knjige povežu i poredaju, ter ih daje za čitanje učiteljem i učenikom.

§. 55.

Učiteljem se osobitim načinom preporučuje, da na privatno čitanje svojih učenika pripazuju ter ga po stanovitoj sustavnoj osnovi rukovode; a od učenika se očekuje, da će se, u svom interesu, služiti u tom poslu izkusnim savjetom učiteljah.

§. 56.

Uza svaku mužku preparandiju mora biti dovoljno prostran i dobro uredjen vrt (školski vrt) za praktične vježbe u gospodarstvu i školska radionica za praktične vježbe u obrtoslovju (§. 76. zak.)

U radionicah uče se pitomci praviti razna učila i druge koristne stvari.

Neposredna pazka i rukovodjenje školskoga vrta i radionice pripada pod vrhovnim nadzorom ravnateljevim učitelju gospodarstva, dotično učitelju tehničkih predmeta.

§. 57.

Zabavljališta uz ženske preparandije neposredno nadziru dotične učiteljice, koje su ujedno i čuvarice svih učilah tih zavodah.

§. 58.

Ravnatelj će odrediti, da i izvan vremena obuke budu barem nekoje školske prostorije učenikom preparandije pristupne, kako bi se u njih za dalja predavanja pripravljeni, zadaće izradjivati ili se privatnim čitanjem zabavljati mogli. —

§. 59.

Isto tako nastojati će ravnatelj, da učenici mogu pod nadzorom svojih učiteljah polaziti znanstvene sbirke te gospodarske i industrijalne zavode, koji se u mjestu nalaze.

IV. Ob učenicah.

A. O disciplini školskoj.

§. 60.

Osim nastavne imaju preparandije za pučko učiteljstvo i odgojnu zadaću, koja će sastojati u tom, da odgajaju naraštaj, vrstan jednoć u vršenju svoga zvanja svjestnim nastojanjem i živim primjerom udjelotvoriti zadaću, koja je stavljena pučkoj školi šom 1. šk. zak. (srov. školski i nastavni red §. 17.)

§. 61.

Glede nabožnih vježbah učenikah držat će se učiteljski sborovi onih odredabah, koje zemaljska vlada bude u sporazumku s dotičnimi duhovnimi oblastmi izdala i ravnateljstvom preparandijah u svoje vrijeme priobčila.

Pri takovih vježbah biti će dužnost učiteljskih sborovah brinuti se za nadziranje učenikah s disciplinarnoga gledišta.

§. 62.

Svaki pitomac dužan je nabavljati si o svom trošku potrebite knjige i ina ućevna sredstva.

Ustanovljene ure za predavanja i za vježbe dužan je svaki učenik točno polaziti.
Kod predviđenih zapriekah valjat će učeniku zamoliti dopust do dva dana kod razrednoga učitelja, a na duže vremena kod ravnatelja.

Nadodje li pako kakova zaprieka iznenada, imat će o njoj razrednoga učitelja za 24 ure obavijestiti i, povrativ se u školu, izostatak svoj valjano izpričati.

Inače pako zanemarene ure kazniti će se i kano neizpričane u svjedočbu upisati. —

§. 63.

Za učenje kojega od neobligatnih predmetah imaju se učenici odmah s početka školske godine prijaviti te predavanja takovih predmetah čitavu godinu uredno polaziti; s izostatici od njih postupat će se kano i s izostatici od obligatnih predmetah učečnih. Nu učiteljski sbor može učeniku dalje učenje kojega neobligatnoga predmeta zabraniti, ako odatle po njegovu mnienju nastaje uštrb napredku učenikovu u redovitim predmetih.

§. 64.

Glede ponašanja pitomacah u zavodu i izvan zavoda imati će učiteljski sborovi sastaviti i zemaljskoj vladi na odobrenje podneti poseban disciplinarni propis. —

§. 65.

Disciplinarne kazne jesu:

- a) opomena po učitelju;
- b) ukor po razredniku;
- c) ukor po ravnatelju;
- d) ukor izrečen u sjednici pred učiteljskim sborom;
- e) uzkrata podpore za njeko vrijeme;
- f) posvemašnji gubitak podpore;
- g) izključenje iz zavoda;
- h) izključenje iz svih učečnih zavodah.

Disciplinarne kazne pod d) do h) mogu se izvesti samo na temelju sjedničkoga zaključka. Gubitak podpore i izključenje iz zavoda odvisi od odobrenja zemaljske vlade.

Samo pri težih prekršajih, uslied kojih bi se dalje boravljenje učenikovo na zavodu po čudorednost ostalih učenikah smatralo opasnim, može učiteljski sbor dalji polazak zavoda zabraniti učeniku dotle, dok glede predloga o njegovu izključenju nestigne odluka zemaljske vlade.

O kaznah, osim onih pod a), b) i c) navedenih, imaju se obavijestiti i roditelji dotičnih učenikah.

§. 66.

Želi li koji učenik izstupiti iz preparandije prije svršenih naukah, valjat će mu se za to izkazati pismenom privolom svojih roditeljah ili njihovih zamjenikah.

B. O podporah.

§. 67.

Siromašnim ali inače dobrim i sposobnim učenikom podjeljivat će zemaljska vlada podpore uz obvezu, da će nakon svršenih naukah kroz stanovito vrieme izvršivati učiteljsku službu u području kraljevine Hrvatske i Slavonije.

Pobliži modaliteti o podjeljivanju tih podporah ustanoviti će se napose.

C. Ob izpitih.

§. 68.

Na preparandijah drže se koncem prve i druge godine (u I. i II. tečaju) prelazni izpiti (§. 84. šk. zakona), a koncem 3. godine (u III. tečaju) osposobljujući izpit (§. 86. šk. zak.)

§. 69.

Prelazni izpiti drže se u nazočnosti celoga učiteljskoga zbora pod predsjedom ravnateljevim te se na temelju njih izdaju pripravnikom godišnje svjedočbe, kojima se oni proglašuju sposobnima ili nesposobnima za prelaz u sljedeći viši razred preparandije.

Ti izpiti nisu javni; nu s dozvolom ravnateljvom mogu njim prisustvovati učenici viših tečajah.

§. 70.

Klasifikacija obavlja se sljedećimi bilješkami.

- a) za čudoredno ponašanje:
veoma pohvalno, pohvalno, bezprikorno, ne bez prikora radi
- b) za marljivost:
neumorna, dostatna, nejednaka, slaba;
- c) za napredak u naucih:
veoma dobar, dobar, dovoljan, nedovoljan.

Pri klasifikovanju uspjeha u posebnoj metodici za sve se predmete bilježi jedan red i to u rubrici “Posebna metodika i praktične vježbe”.

§. 71.

Svjedočba što se izdaje učeniku, ima se osnivati na sudu, koji su si učitelji stvorili o njem za svega odnosnoga tečaja obuke. U dvojbenih slučajevih ima se uvažiti i uspjeh godišnjega izpita.

§. 72.

Radi “nedovoljnoga” napredka u jednom samo obveznom predmetu može učiteljski sbor dozvoliti učeniku opetovanje izpita iz toga predmeta o početku nove godine školske.

Radi “nedovoljnoga” napredka iz više nego jednoga obveznoga predmeta ima učenik opetovati dotični tečaj. Opetovanje tečaja samo je jedan put dozvoljeno.

§. 73.

Prelazne svjedočbe potpisuje ravnatelj i razredni učitelj.

§. 74.

Za duplikate prelaznih svjedočbah plaćati će se pristojba od 1 for., te će se upotrijebiti za nabavu učevnih sredstava.

§. 75.

Ako se poslije dva prva tečaja pokaže, da koji pitomac neima zvanja i sposobnosti za učiteljstvo, ima se takov odpraviti iz preparandije (§. 85. školsk. zakona).

§. 76.

Učenikom, koji prije konca školske godine iz zavoda izstupe ili izkjučeni budu, izdaje se na njihov zahtjev polaznica, u kojoj se ima posvjedočiti samo čudoredno ponašanje učenikovo i zabilježiti razlog, s kojega zavod ostavlja.

§. 77.

Nakon podpuno dovršena trogodišnjega nastavnoga tečaja imaju se preparandi (preparandice), želeći polučiti osposobljenje za učiteljsku službu, podvrći u to ime strogomu izpitu pred određenim za to povjerenstvom (§. 86. školsk. zakona).

§. 78.

Članovi izpitnoga povjerenstva jesu:

- a) povjerenik zemaljske vlade, koji je ujedno i predsjednik povjerenstva;
- b) po jedan zastupnik crkvenih oblasti onih vjeroispoviestih, kojim pripadaju slušatelji preparandije;
- c) ravnatelj i učitelji (učiteljice) preparandije i oni vještaci, koje pozove zemaljska vlada.

§. 79.

Ti izpiti nisu javni; nu vlastan im je prisustvovati županijski školski nadzornik i druge osobe, kojim to naročito dozvoli povjerenik vladin.

§. 80.

Izpiti su pismeni, ustmeni i praktični.

Za pismeni izpit ima se zahtijevati:

- a) hrvatski sastavak o zadatku iz pedagogije i didaktike ili iz područja hrvatskoga jezika i literature;
- b) podpuno rješenje triuh pitanjah iz geometrije i računstva;
- c) odgovor na tri pitanja i to jedno iz poviesti, jedno iz zemljopisa a jedno iz naravoslovja (fizike ili prirodopisa).

Za prvu radnju opredjeljuje se vrijeme od četiri, a za ostale vrijeme od tri ure, s izključenjem svih literarnih pomagalah, osim matematičkih tablah.

Šest tjeđanah prije zaključka školske godine imaju učitelji pojedinih strukah dovoljan broj zadaćah za pismene izpite odabrati i predati ravnatelju preparandije, koji će

ili pod pečatom izručiti neposredno povjereniku vladinu. Ovaj će između predloženih zadataka potrebiti broj izabrati te ih opet pod pečatom ravnatelju preparandije dostaviti.

Zadana pitanja imaju se pred sam izpit u izpitnoj sobi razpečatiti i kandidatom u pero kazati.

Klauzurnu radnju nadzirati će učitelji preparandije redom od ravnatelja ustanovljenim, i u zapisnik, koji se o tom ima voditi, zabilježiti će svaki učitelj vrijeme, odkada je i dokle nadzirao i kada je koji kandidat radnju dogotovio i predao i da li je za vrijeme svoga nadzora kakovu proturednost opazio.

Pismene radnje kandidatah imaju dotični učitelji pomnjivo izpraviti, i zasluženom bilježkom ocijeniti; a valja da ih pregledaju i ostali članovi izpitnoga povjerenstva.

Ustmeni izpit polaže se iz svih predmetah preparandijalne obuke unutar granicah naukovne osnove. Na temelju veoma dobrih pismenih radnjah može izpitno povjerenstvo oprostiti izpitniku ustmeni izpit iz pojedinih predmetah.

Izpitno povjerenstvo odlučuje i o tom, da li će se osim orguljanja, koje ima biti predmetom izpita, obdržavati izpit još iz kojega tehničkoga predmeta.

Ustmeni izpit ima se polagati pred svimi članovi povjerenstva.

Uspjeh izpita iz pojedinih predmetah ima se bilježiti u zapisnik.

Vještina kandidatah u postupanju s djecom i u uporabi metode ima se prokušati praktičnim izpitom u vježbaonici.

Dotični tema ima se kandidatom priprave radi izručiti jedan dan prije izpita.

Radi praktičnoga izpita može povjerenstvo prizvati u pomoć i učitelje vježbaonice ter se skupa s njimi porazdieliti u odsjeke od najmanje triju članovah, koje će opredieliti predsjednik povjerenstva.

Kandidati, koji su iz “posebne metodike i praktičnih vježbah” dobili red “dobar”, mogu se oprostiti od praktičnoga izpita.

§. 81.

Po dovršenu izpitu odlučuje izpitno povjerenstvo na temelju bilježakah, što ih kandidatu dosudi iz pojedinih predmetah, o tom, da li se i kojim načinom ima kandidat osposobljenim proglasiti za učiteljsku službu.

Uspjeh u pojedinih predmetih ocjenjuje se bilježkami: veoma dobar, dobar, dovoljan i nedovoljan. Iz tehničkih predmetah, iz kojih nisu bili izpitivani, upisuje se kandidatom dotična bilježka posljednjega semestra.

Pri ocjenjivanju kandidata treba se obazirati i na njegov napredak za vrijeme naukah, osobito u posljednjem tečaju preparandije.

§. 82.

Kandidatom, koji na izpitu zadovolje propisanim zahtjevom, izdaje se svjedočba, kojom se oni sposobnima izjavljuju za učiteljsku službu na obćih pučkih školah (§. 87. šk. zakona).

Kandidatom, koji na izpitu dobiju iz pedagogike i didaktike, zatim iz posebne metodike i praktičnih vježbah, hrvatskoga jezika i većine ostalih predmetah bilježku “veoma dobro” a iz ostalih predmetah najmanje “dobro”, daje se svjedočba osposobljenja “s odlikom”.

Kandidati, koji iz jednoga ili više predmetali dobiju nedovoljan red, dužni su izpit opetovati.

Onim, koji iz jednoga predmeta, dobiju nedovoljan red, može, obzirom na prilično dobre redove iz drugih predmeta, dozvoliti izpitno povjerenstvo, da o početku buduće školske godine opetuju izpit samo iz onoga predmeta, iz kojega su dobili nedovoljan red.

Kod više nego jednoga nedovoljnoga reda dužan je kandidat opetovati izpit iz svih predmeta uz rok, koji mu opredieli izpitno povjerenstvo.

Po drugi put opetovanje izpita može dozvoliti samo zemaljska vlada. — (§. 88. šk. zakona).

§. 83.

Tko je po ovom propisu osposobljen za učitelja ili podučitelja obćih pućkih školah, može se poslje jedne godine učiteljavanja podvrći izpitu za učiteljstvo na građanskih školah po propisu, koji će se o tom izpitu izdati napose.

§. 84.

Svjedoćbe osposobnice izdaju se po formularih, koji su dodani ovomu ustrojnomu statutu. Nje podpisuju svi ćlanovi izpitnoga povjerenstva, a podpisom se dodaje pečat dotićne preparandije.

§. 85.

Kandidatom, koji nezadovolje propisanim zahtjevom, izdaju se takodjer svjedoćbe, u koje im se poslje redovah zaslućenih iz pojedinih predmeta upiše rok dozvoljen za opetovanje izpita, s dodatkom, da se medjutim mogu upotriebiti kano privremeni učitelji ili podučitelji.

§. 86.

Za duplikate svjedoćbah osposobnicah plaćat će se pristojba od 3 f'or. te će se upotriebiti za nabavu ućevnih sredstvah.

§. 87.

Kandidati, koji se po dovršenom učiteljskom izpitu nisu za vrijeme od triuh godina bavili učiteljskom strukom, moraju prije svoga definitivnoga namještenja ponoviti učiteljski izpit (§. 91. šk. zakona).

V. Ob učiteljijh.

A. O namještanju, službenih odnošajijh i dućnostijh učiteljijh.

§. 88.

Ućiteljsko osoblje na preparandijah sastoji od ravnateljja (ravnajućega učiteljja) zatim od dva do ćetiri glavna učiteljja, učiteljja vjere, učiteljijah (ućiteljijah) vježbaonicah, ućiteljice za žensko rućno djelo na ženskoj preparandiji te potrebnijh k tomu pomoćnijh ućiteljijah, dotićno ućiteljijah. (§. 92. zakona).

§. 89.

Ravnatelja i sve učitelje na preparandijah te učitelje vježbaonicah, ako se ovi zavodi uzdržavaju troškom zemaljskim, imenuje zemaljska vlada.

Po izminuću prelaznoga vremena, koje se od 1. listopada 1875. ustanovljuje na godinu danah, neće za glavnoga učitelja (učiteljicu) moći biti namješten nitko, tko se neuzmogne izkazati sposobnim najmanje za učiteljstvo na gradjanskim školah.

§. 90.

Učitelji (učiteljice) na vježbaonicah dužni su na preparandijah, sudjelovati kao pomoćni učitelji.

Zemaljska vlada postavlja i suplente na preparandijah.

§. 91.

Plaće učiteljah na preparandijah iznosit će najmanje 900 for. na godinu (§. 129. zakona).

Ravnatelj (ravnajući učitelj) dobivat će povrh te plaće u ime funkcionalnoga doplatka 300 for. na godinu.

U ime stanarine dobivat će ravnatelj i svi učitelji preparandijah 15% od dotične plaće.

Učitelji na vježbaonicah, ako se uzdržavaju troškom zemaljskim, dobivat će najmanje 700 for. godišnje plaće i k tomu stanarinu u iznosu od 15% dotične plaće.

Definitivno namještenomu učiteljskomu osoblju na preparandijah i na vježbaonicah pripadaju petogodišnji doplatci u iznosu od 10% u smislu §. 136. školsk. zakona.

Glede mirovinah učiteljskog osoblja na preparandijah ter glede obskrbe udovicah i siročadi toga učiteljskoga osoblja valjaju oni propisi, koji obstoje i glede ostalih javnih činovnikah, samo što i za nje glede trajanja službovanja valja §. 140. školsk. zakona.

§. 92.

Definitivno namješteni vjeroučitelji na preparandijah izjednačuju se glede plaće i ostalih prava ostalim učiteljem istih zavodah, ako, osim na preparandiji, nauk vjere predaju i na vježbaonici, ili ako su, po zakonito stečenu osposobljenju vrstni predavati na preparandiji osim vjeronauka još i koji drugi predmet učeveni.

Inače pako, ako službu vjeroučitelja obavljaju samo na preparandiji, jednaki su glede plaće i ostalih prava učiteljem vježbaonice, uzdržavane troškom zemaljskim (§. 91. al. 4.).

§. 93.

Učitelji glasbe i gimnastike obavljaju svoju službu uz stalne nagrade.

§. 94.

Pomoćni učitelji dobivaju nagrade prema broju sati, u kojih predavaju.

§. 95.

Ravnatelj je obvezan na 10, glavni učitelj na 20, a učitelji vježbaonice na 25 urah službovanja preko tjedna. Obveza na 20 urah preko tjedna proteže se i na učitelje vjere, ako beru podpunu plaću, ustanovljenu za učitelje preparandije (§. 91. al. 1.).

Vjeroučitelju ima se svaka propovied računati za 2 ure.

§. 96.

Na privremeno supliranje pojedinih učiteljah obvezani su svi učitelji te nagradu za to mogu zahtijevati samo u onom slučaju, u kojem im ona bude pripadala u smislu postojećih propisih.

§. 97.

Dopust na 8 danah podjeljuje učiteljem ravnatelj, a dopust preko 8 danah mora se tražiti od zemaljske vlade.

B. O razrednicih.

§. 98.

Početkom školske godine imenuje ravnatelj od učiteljah preparandije za svaki tečaj (razred) po jednoga razrednikom, kojemu je zadaća u povjerenom si razredu bditi nad jedinstvom nastave i discipline.

Razrednik će paziti:

- a) da u sobi njegova razreda vanjski red vlada; razredni inventar da se štedi, u dobrom stanju drži i popunjava;
- b) knjiga razrednica da se točno vodi;
- c) imat će polazak svojega razreda nadzirati te će oprost od polazka škole do dva dana biti vlastan podjeljivati;
- d) voditi će razredni katalog (imenik) i pisati svjedočbe učenikom svojega razreda;
- e) imat će u svako doba biti točno obaviješten o čudorednom vladanju i napredku pojedinih. učenikah te će o tom učiteljsku konferenciju i roditelje učeničke ili njihove zamjenike izvišćivati;
- f) sa svojimi će se drugovi u razredu o broju domaćih zadaćah, o skladnu predavanju pojedinih nastavnih strukah i suglasnu rukovodjenju discipline sporazumijevati i što je k tomu potrebno predlagati;
- g) pravo će kazni, koliko donosi njegov djelokrug, izvršivati.

C. O ravnatelju (ravnajućemu učitelju.)

§. 99.

Neposrednim poglavarom preparandiji jest ravnatelj. On je u nastavnom i disciplinarnom pogledu odgovoran višim oblastim za dobro stanje zavoda, koji i naprama trećim osobam zastupa.

Napose prinadleže ravnatelju sljedeće dužnosti:

- a) on vodi nadzor nad svimi školskim prostorijama i vrhovnu pazku nad učili i nad knjižnicom;
- b) određuje, koje će učevne predmete pojedini učitelji predavati i ustanovljuje razredu učevnih urah;
- c) nadgleda obuku i zapt;
- d) predsjedava učiteljskim sjednicam (konferencijam);
- e) podjeljuje dopust učiteljem do 8 danah;
- f) određuje zamjenike bolestnim ili inače prepriečenim učiteljem;
- g) ustanovljuje dogovorno s učiteljskim sborom vrieme za prelazne i osposobljujuće izpite;
- h) podnaša periodička službena izvješća kao i konačno godišnje izvještje zemaljskoj vladi;
- i) izdaje na koncu svake školske godine štampom javnosti namienjeno izvješće o zavodu, poput godišnjih programah, običajnih na srednjih učionah.

§. 100.

Ravnatelj ima voditi sljedeće službene spise:

- a) Poslovni zapisnik;
- b) knjigu naredabah i propisah;
- c) uredovne spise, po godinah poredane;
- d) glavni imenik preparandah (preparandicah) i učenikah vježbaonice;
- e) glavni inventar o svoj imovini zavoda ;
- f) poviest zavoda, u koju se bilježe sve promjene u učiteljskom sboru i ine po zavod važnije sgode.

§. 101.

Ako se u vrieme praznikah na duže od jednoga dana iz mjesta svoga službovanja udalji, mora si kojega od učiteljah zamjenikom postaviti i o tom zemaljsku vladu izviestiti; htjedne li se pako izvan vremena praznikah udaljiti, trebat će mu za to zamoliti dopust od zemaljske vlade.

D. Ob učiteljskih sjednicah
(konferencijah)

§. 102.

Svakoga mjeseca drži se izvan urah za predavanja određenih redovita učiteljska sjednica.

§. 103.

Vanredne sjednice drže se, kad ravnatelj za nužno pronadje ili bardvojica članovali učiteljskoga sbora zatraže.

§. 104.

Članovi konferencije jesu svi na zavodu sudjeljujući učitelji (učiteljice). Pomoćni učitelji, koji za svoje službovanje beru nagradu (honorar), imaju samo savjetujući glas u sjednicah.

Predsjednik je sjednicam ravnatelj (ravnajući učitelj).

§. 105.

Svi učitelji dužni su u sjednice dolaziti. Svako izbivanje od sjednice ima se zabilježiti u zapisnik, kakov se o svakoj sjednici sastaviti te od svih nazočnih učiteljah podpisati i zemaljskoj vladi podneti ima.

§. 106.

U sjednicah vieća se:

- a) najshodnijih sredstvih, kako bi se propisana naukovna osnova izvesti mogla;
- b) o naukovnoj osnovi za vježbaonicu;
- c) ob uvođenju i nabavi učilah;
- d) o primanju pripravnika;
- e) o predlozih za štipendije;
- f) o znanstvenom i disciplinarnom stanju zavoda i o napredku pojedinih učenika;
- g) ob uporabi disciplinarnih sredstava;
- h) o prelazu učenika u više razrede, i o dozvoli opetovnih izpitah;
- i) o predmetih, o kojih više oblasti zaištu mnijenje učiteljskoga zbora.

Povrh toga ima svaki član ne samo pravo već mu je i dužnost, da o stvarih, tičućih se zavoda, rieč povede i čini predloge.

§. 107.

Red kojim se ima viećati o pojedinih predmetih, ustanovljuje ravnatelj.

§. 108.

O stvaranju zaključakah valja u glavnom ono isto, što je za učiteljske sjednice na pućkih školah glede toga ustanovljeno §§. 53.—56. školskoga i nastavnoga reda.

VI. O vježbaonicah.

§. 109.

Sa svakom preparandijom mora za praktičku vježbu budućih učiteljah i učiteljicah biti organički spojena vježbaonica od jednoga ili više razredah.

Vježbaonicu ili zemlja o svom trošku podiže, ili za to opredjeljuje drugu koju javnu, valjano uređenu pućku školu.

§. 110.

Glede vanjskoga i nutarnjega reda vježbaonicah valjaju isti propusi, koji obstoje i za druge pućke škole, na koliko se nepreinaćuju ovom naredbom.

§. 111.

Ako vježbaonica sastoji od više razredah, imaju se za pojedine ure praktičkoga vježbanja učiteljskih kandidatah od djece razlićitih razredah sastavljati škole sa jednim ili dva učitelja.

§. 112.

Ravnatelj preparandije prodjedno je i ravnateljem vježbaonice. On učenike prima i odpušta, školu naprama oblastim i roditeljem zastupa, razredbu učevnih urah ustanovljuje i pojedinim učiteljem vježbaonice razrede opredjeljuje.

§. 113.

Pri obuci u vježbaonici učestvuju osim učiteljah te škole i pripravnici II. i III. tečaja te učitelji posebne metodike.

§. 114.

Iz prva imaju pripravnici polaziti vježbaonicu samo kano slušatelji i motritelji, dok se pripuste da aktivno sudjeluju u nastavnoj zadaći.

§. 115.

A da nijedan od pripravnika ne bude lišen prilike za metodologijsko-praktičke vježbe u nastavi, valja da aktivno njihovo učešće pri nastavi bude uređeno po stanovitom, unapried opredieljenom turnusu.

§. 116.

I rečeno učešće u nastavi valja da bude postupno, prelazom od pokusnih predavanja na obuku u pojedinim strukah i odatle na obuku čitavih razredah, dotično razdielah.

§. 117.

Osim vježbanja u samoj vježbaonici bit će dobro, da se pripravnici kao hospitanti vode i u druge pučke učione u mjestu preparandije i izvan njega u izokolna bliža sela.

§. 118.

Učitelji posebne metodike imaju

- a) Po odredbi ravnateljevoj upućivati pitomce u posebnoj metodici pojedinih učevnih predmeta, uz sveudiljni obzir na propisane naukovne osnove i na školske knjige u porabi stojeće;
- b) s pitomci pretresivati zadaće za razne praktične vježbe;
- c) upućivati ih kako se imaju za svrsishodnu obuku pripravljati, i tu pripravu nadzirati;
- d) pratiti ih kod pohađanja drugih školah u mjestu ili izvan sjedišta preparandije;
- e) nastavnim pokusom preparandah u vježbaonici prisustvovati i te pokuse prosudjivati;
- f) napokon pitomcem u svih strukah školske prakse riečju i činom na ruku ići.

§. 119.

Razrednici (razrednice) vježbaonice dužni su naučati sve učevne predmete u svojih razredih. Iznimice može ravnatelj, ako to zahtieva interes zavoda, samo obuku u risanju, pjevanju, gimnastici i ženskom ručnom djelu povjeriti i drugim učiteljskim silam.

§. 120.

Ravnatelj određuje između pitomaca 3 tečaja stanovitim redom (n. pr. svaki mjesec danah) druge razredne pomoćnike za pojedine razrede vježbaonice, te jih pridjeljuje pojedinim učiteljem. Razredni pomoćnici vrše po naputku razrednikah, ovim pripadajuće dužnosti, imenito nadziru učenike u razredu prije početka obuke i za stankah obuke, zatim pri javnih obhodih i kad idu u crkvu, paze im na urednost knjigah, pisankah, zadaćnicah, odiela itd.

U obće imaju razredni pomoćnici imati na umu, da im je dužnost u vježbaonici ne samo kod obuke nego i kod uzgoja pripomagati te da im je s toga u svem prednjačiti dobrim primjerom.

VII. O zabavljalištih.

§. 121.

Uza svaku žensku preparandiju mora biti zabavljalište (§. 76. šk. zak.)

§. 122.

Da se preparandice mogu dovoljno uvježbati u rukovodjenju zabavljalištah, moraju tečajem barem jedne školske godine po nekoliko urah tjedimice praktičnim vježbam u zabavljalištu prisustvovati i dotičnoj učiteljici po njezinu naputku pomagati.

Osim toga imat će slušati i teoriju zabavljalištah.

VIII. O radionicah.

§. 123.

Uza svaku preparandiju mora biti školska radionica za praktičku vježbu budućih učiteljah i učiteljicah (§. 76. šk. zak.).

§. 124.

Radionica ima se predbežno urediti za stolarstvo, tokarstvo, knjigoveštvo i obrazkovanje (modelovanje).

Neposrednu upravu radionice povjeriti će ravnatelj jednomu od redovitih učiteljah (učitelju obrtoslovja), a za početak obuke prizvati će se u pomoć inteligentni zanatlije naznačenih strukah.

§. 125.

Obuka će sastojati u upućivanju učenikah kako da si sami uzmognu sastavljati razna učila, koja rabe pučkim učionam, i ine rukotvorine.

§. 126.

Preparandice imaju se osobito vježbati u priredjivanju gradiva za zabavljališta.